

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 17 stycznia 2014 r.

DOLiS/DEC-23/14/3799,3805

dot. [...]

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267) oraz art. 18 ust. 1 pkt 2, art. 22 i art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pana B. R. na przetwarzanie jego danych osobowych przez Księdza Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...],

nakazuję Proboszczowi Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...] przywrócenie stanu zgodnego z prawem poprzez uaktualnienie danych osobowych Pana B. R. polegające na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji o treści zgodnej z żądaniem Pana B. R. zawartym w jego „oświadczeniu woli” z dnia [...] kwietnia 2013 r.

Uzasadnienie

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynął wniosek Pana B. R. zwanego dalej Skarżącym, o wydanie decyzji administracyjnej zobowiązującej Księdza Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej p.w. [...], zwanego dalej Proboszczem Parafii, do sprostowania jego nieaktualnych danych osobowych na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., nr 101, poz. 926 z późn. zm.).

Skarżący w przedmiotowym wniosku wskazał, iż w dniu [...] kwietnia 2013 r. wysłał do Proboszcza ww. Parafii Rzymskokatolickiej oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego, połączone z prośbą o sprostowanie nieaktualnych danych osobowych. Pismem z dnia [...] maja 2013 r. Proboszcz Parafii odmówił Skarżącemu sprostowania jego danych wskazując jednocześnie mu procedurę formalnego wystąpienia z Kościoła Katolickiego.

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego w niniejszej sprawie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił, co następuje.

1. Skarżący, pismem z dnia [...] kwietnia 2013 r., skierował do Proboszcza ww. Parafii oświadczenie, o treści: „[na] podstawie art. 60 kc, korzystając ze swoich praw zawartych w art. 2 pkt 2a ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U z 2005 r. nr 231, poz. 1965), z dniem dzisiejszym występuję z Kościoła Katolickiego, tj. wycofuję zgodę na podleganie jego doktrynie (Katechizm) i prawu (Kodeks Prawa Kanonicznej). Oświadczam, że w oparciu o art. 2 pkt 5 nie zamierzam tej decyzji uzasadniać poza tym, że nie chcę do niego należeć. Ponadto nie wyrażam zgody na przekazywanie informacji o tej decyzji osobom trzecim, a zwłaszcza członkom mojej rodziny. Na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 Ustawy o ochronie danych osobowych (...) proszę Księdza, jako administratora moich danych osobowych, o ich uaktualnienie w Księdze Chrzta, przez naniesienie adnotacji o treści: <<Dnia [...] kwietnia 2013 r. formalnym aktem wystąpił z Kościoła Katolickiego>> oraz o przesłanie, jako potwierdzenia, odpisu aktu chrztu z powyższym sprostowaniem”.
2. W wyjaśnieniach odebranych przez Generalnego Inspektora od Księdza Proboszcza zostało wskazane, iż Skarżący, w swoim piśmie z dnia [...] kwietnia 2013 r. skierowanym do Parafii p.w. [...], nie podał miejsca i daty swojego chrztu. Ponadto Proboszcz wskazał, iż Skarżący nie zastosował się do obowiązującej w Kościele Katolickim procedury dotyczącej wystąpienia z niego.
3. W aktach sprawy znajduje się kopia pisma Kurii Metropolitalnej w [...], z dnia [...] września 2013 r., w treści którego zostało wskazane, iż „podstawowym aktem prawnym, który musi być uwzględniony w rozpatrywaniu tego rodzaju sytuacji jest obowiązujący w całym Kościele Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. Choć nie jest w nim wprost regulowane zagadnienie wystąpienia z Kościoła, należy mieć na względzie zawarte w Kodeksie przepisy o włączeniu do Kościoła Katolickiego na mocy udzielonego chrztu (kan. 96 i 849), podleganiu prawu kanonicznemu przez wszystkich ochrzczonych Kościele Katolickim lub do niego przyjętych (kan. 11), nieusuwalnym charakterze skutków chrztu (kan. 845 § 1), ważności i legalności chrztu udzielonego dzieciom (kan. 867-868), obowiązku odnotowywania przyjętego chrztu w kościelnych księgach metrykalnych (kan. 535 § 1 –2, i kan. 877 § 1), a także o przestępstwie apostazji (kan. 751), karach kanonicznych za to przestępstwo (kan. 1364 § 1 i 1331 § 1-2) oraz kryteriach oceny odpowiedzialności karnej (kan. 1341-1353). Z przytoczonych wyżej norm prawa kościelnego wynika, że członek Kościoła Katolickiego, który przyjął w nim chrzest, nie ma możliwości wystąpienia z Kościoła w sensie definitywnego zerwania wszelkich więzów prawnych, które go z nim łączą. (...) Wynika to

z katolickich zasad dogmatycznych oraz odzwierciedlających je przepisów prawa kanonicznego. Przyjmuje się jednak do urzędowej wiadomości oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego, złożone zgodnie z wymogami prawa kanonicznego, nadając temu oświadczeniu - w prawie kanonicznym określanemu jako „formalny akt odstąpienia od Kościoła Katolickiego” – określone skutki prawne. Obowiązujący Kodeks Prawa Kanonicznego nie reguluje szczegółowo procedury odstąpienia od Kościoła Katolickiego. Odnośnie przepisy w tej materii znajdują się natomiast w Okólniku Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych, *Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, z 13 marca 2006 r., Prot. N. 10279/2006, zatwierdzonym przez papieża Benedykta XVI i opublikowanym w urzędowym organie Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych, *Communicationes*, 38 (2006), s. 170 - 172 oraz dostępnym w różnych wersjach językowych na stronie internetowej Stolicy Apostolskiej http://www.vatican.va/roman_curia/ponfical_councils/intrptxt/index.htm. Okólnik zawiera przepisy nadrzędne w stosunku do jakiegokolwiek innego dokumentu partykularnego (...) zarówno o charakterze wykonawczym, jak i o charakterze duszpasterskim. Dokument ten (...) nakłada wymóg, by oświadczenie woli osoby pragnącej wystąpić z Kościoła zostało „wymagany w sposób ujawnione władzy kościelnej” (art. 3) i – po wcześniejszej weryfikacji pod kątem spełniania wymaganych warunków – „przyjęte” przez kompetentny organ władzy kościelnej (art. 1c oraz art. 5). A zatem, zgodnie z przepisami prawa wewnętrznego Kościoła Katolickiego, nie jest wystarczające oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego przekazane pocztą, ale wymaga się, by zostało ono dokonane w takiej formie, która pozwoli proboszczowi lub ordynariuszowi na zweryfikowanie zgodności tego oświadczenia z wymogami prawa kanonicznego i przyjęcie tegoż oświadczenia, które dopiero gdy zostanie przyjęte, wywiera skutki kanoniczne. Okólnik Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych z 13 marca 2006 r. nie określa precyzyjnie formy, w jakiej owo oświadczenie ma być przedstawione, pozostawiając to instrukcjom wydawanym przez niższe organy. (...) 27 września 2008 r. Konferencja Episkopatu Polski uchwaliła *Zasady postępowania z Kościoła Katolickiego* (...), opublikowane w jej organie urzędowym, *Akta Konferencji Episkopatu Polski*, 14 (2008), s. 89-91. (...) Dokument *Zasady postępowania* wydany przez Konferencję Episkopatu Polski określa szczegółowo sposób przedstawienia, weryfikacji i przyjęcia przez organ władzy kościelnej oświadczenia woli o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego.”

4. Na terenie Archidiecezji [...] (na terenie której znajduje się ww. Parafia), przepisy zawarte w Okólniku Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych, *Actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, z 13 marca 2006 r., zostały opublikowane w polskim tłumaczeniu w wydawanym przez Kurię Metropolitalną w [...] w Biuletynie Duszpasterskim, 14 [2006], nr 10, s. 21-23, wraz z krótkim komentarzem i praktycznymi wskazówkami kanclerza kurii na s. 24-27 oraz uchwalone przez Konferencję Episkopatu Polski *Zasady postępowania w sprawach formalnego aktu wystąpienia z Kościoła* 27 września 2008 r., także opublikowane w Biuletynie Duszpasterskim, 16 (2008), nr 11, s. 9-13. Ponadto Arcybiskup Metropolita [...] wydał 2 września 2013 r. dekret o jego obowiązywaniu w Kościele [...].

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie Skarżący przedmiotem swojej skargi uczynił zarzut nieprawidłowości w procesie przetwarzania jego danych osobowych przez Proboszcza Parafii, a dokładnie zaniechania wykonania ciążącego na nim, jako administratorze jego danych osobowych, obowiązku uaktualnienia jego danych osobowych. Generalny Inspektor działając na podstawie i w granicach kompetencji przyznanych mu ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., nr 101, poz. 926 z późn. zm.), zwaną dalej także ustawą, przeprowadził postępowanie administracyjne, w toku którego stwierdził, iż Skarżący zwrócił się do Proboszcza ww. Parafii z wnioskiem z dnia [...] kwietnia 2013 r. o naniesienie ww. adnotacji w księdze chrztów. Ksiądz proboszcz natomiast poinformował Skarżącego pismem dnia [...] maja 2013 r. o obowiązującej w Kościele procedurze formalnego występowania jego członków z Kościoła, nie dokonując jednocześnie żądanej przez Skarżącego adnotacji.

Wskazać należy, iż przepis art. 43 ust. 2 ustawy stanowi, iż w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3 – 5 oraz art. 15 – 18. W myśl natomiast przepisu artykułu 43 ust. 1 pkt 3, z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Kościół Rzymskokatolicki niewątpliwie należy do instytucji o uregulowanej sytuacji prawnej bowiem jest instytucją, której funkcjonowanie zostało unormowane w Konstytucji RP, w umowie międzynarodowej jaką jest Konkordat oraz w ustawach, nad którymi umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo. W szczególności wskazać należy na przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr. 78, poz. 483 ze zm.), która w art. 25 stanowi, iż Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione (art. 25 ust. 1). Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym (art. 25 ust 2). Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (art. 25 ust. 3). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy (art. 25 ust. 4). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami (art. 25 ust. 5).

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.) w przepisie art. 2 stanowi natomiast, iż Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Ustawa niniejsza określa zasady stosunku Państwa do Kościoła, w tym jego sytuację prawną i majątkową (art. 3 ust 1). W sprawach odnoszących się do Kościoła, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się powszechnie obowiązujące przepisy prawa, o ile nie są sprzeczne z wynikającymi z niej zasadami (art. 3 ust. 2).

Wskazać w tym miejscu należy, iż w wyroku z dnia 27 marca 2013 r. (sygn. akt I OSK 932/12) Naczelny Sąd Administracyjny odnosząc się do umorzenia przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych postępowania toczącego się w analogicznym przedmiocie wskazał, iż cyt.: „[w] art. 43 ust. 1 pkt 3 jest mowa o danych dotyczących osób należących do kościoła. Tak zdefiniowany zbiór nie zawiera danych dotyczących osób nienależących do kościoła. Dane osób nienależących do kościoła tworzą zbiór odrębny, nawet jeśli dane są przetwarzane na potrzeby kościoła i jeśli są zgromadzone na materialnych nośnikach danych zawierających zarówno dane osób należących, jak i osób nienależących do kościoła. Okolicznością przesądzającą o zakwalifikowaniu danych do jednego ze zbiorów jest rzeczywista przynależność lub brak przynależności osoby, o której dane chodzi, do kościoła (por. Janusz Barta, Paweł Fajgielski, Ryszard Markiewicz „Ochrona danych osobowych. Komentarz”, LEX 2011, teza 6 do art. 43). Ustalenie tej przynależności nie może być oderwane od chwili rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie ochrony danych osobowych. GODO ma bowiem, tak jak każdy organ administracji publicznej załatwiający sprawę w formie przewidzianej w art. 104 § 1 K. p. a. w związku z art. 22 ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązek wydania decyzji w oparciu o stan faktyczny i prawny z daty orzekania. Przepisy art. 32 ust. 1 pkt 6 oraz art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych nie wprowadzają odmiennej regulacji w tym zakresie. (...) Przepisom materialnym odpowiadają pełne bądź ograniczone kompetencje GODO, przy czym zakres uprawnień, w zależności od osób, których dane dotyczą, został określony w art. 43 ust. 2. Wobec przetwarzania danych wrażliwych z art. 27 ust. 1 ustawy, zgodnie z art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3, GODO zachowuje pełne kompetencje, w tym także wskazane w art. 12 pkt 2. Wobec danych dotyczących wyłącznie członków kościoła, przetwarzanych w warunkach określonych w art. 27 ust. 2 pkt 4, GODO nie przysługują uprawnienia wymienione w art. 43 ust. 2 ustawy”.

Analiza ww. przepisów prawa, jak i orzecznictwa sądów administracyjnych prowadzi do wniosku, że decydującym dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy aktualnie Skarżący jest członkiem Kościoła Katolickiego. Faktyczne pozostawanie przez Skarżącego członkiem Kościoła Katolickiego spowoduje, iż kompetencja do wydania przez Generalnego Inspektora merytorycznej decyzji w sprawie zostaje wyłączona mocą przepisu art. 43 ust. 2 ustawy, zaś pozostawanie przez Skarżącego poza wspólnotą tego Kościoła przesądzi o możliwości korzystania przez organ z ww. kompetencji.

Przywołać w tym miejscu także należy argumentację Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażoną w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt I OSK 129/13), w którym Sąd, w analogicznej sprawie, odnosząc się do autonomicznej działalności Kościoła Katolickiego podniósł, iż cyt.: „[w]skazana autonomia nie oznacza jednakże braku jakiegokolwiek podporządkowania kościoła lub związku wyznaniowego przepisom powszechnie obowiązującego prawa np. o ochronie danych osobowych. Inaczej mówiąc, w tych kwestiach, które nie zostały mocą aktów prawnych przekazane kościołom lub związkom wyznaniowym do ich wyłącznego decydowania, zastosowanie znajdują przepisy prawa powszechnie obowiązującego, o ile oczywiście regulują konkretne zagadnienie. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż nie jest rolą sądów administracyjnych ani tym bardziej organów administracyjnych ocenianie wewnętrznych regulacji danego kościoła lub związku wyznaniowego w zakresie np. skuteczności i wymagań ustanowionego – tymi wewnętrznymi przepisami – aktu apostazji. Jak wyżej wskazano, zarówno kwestie związane z wstąpieniem jak i wystąpieniem z danego kościoła lub związku wyznaniowego są ich sprawą wewnętrzną, o ile nie dotyczą uprawnień lub obowiązków danego podmiotu o charakterze zewnętrznym, gwarantowanych przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Z uwagi na to, że sprawa niniejsza dotyczy ochrony danych osobowych oraz wolności sumienia i wyznania, mamy w niej do czynienia z podstawowymi prawami obywatela, ulokowanymi w sferze prawa powszechnego. W konsekwencji sprawa ta musi zostać oceniona na gruncie przepisów powszechnie obowiązujących, tj. Konstytucji RP i ustaw. (...) ocena skuteczności oświadczenia skarżącego o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego w kontekście prawa powszechnego była obowiązkiem organu (...)”. Analogiczne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I OSK 1487/12), 24 października 2013 r. (I OSK 1828/12) i z 24 października 2013 r. (I OSK 1372/12).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, iż Skarżący zwrócił się do Proboszcza Parafii o uaktualnienie swoich danych osobowych w ww. zakresie, wskazując jednocześnie, iż występuje z Kościoła Katolickiego. W odpowiedzi na ww. wystąpienie Proboszcz Parafii poinformował zaś Skarżącego o przepisach wewnętrznych Kościoła Katolickiego regulujących kwestię apostazji, od których zastosowania uzależnił dokonanie wnioskowanej przez Skarżącego adnotacji. W ocenie Proboszcza Parafii, Skarżący – z uwagi na niezastosowanie się do ww. procedury – pozostaje nadal członkiem Kościoła Katolickiego. Odnosząc jednak powyższe stanowisko Proboszcza Parafii do zapatrywań wyrażonych w tym przedmiocie przez Naczelny Sąd Administracyjny, podkreślić należy, iż kwestia skuteczności wystąpienia przez zainteresowaną osobę z Kościoła Katolickiego nie może być rozpatrywana na gruncie regulacji wewnętrznych tego związku wyznaniowego. Bezsprzeczne jest, iż Skarżący złożył Proboszczowi Parafii, tj. administratorowi swoich danych osobowych, oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego wraz z wnioskiem o uaktualnienie w tym zakresie swoich danych osobowych w księdze chrztów. Uznać zatem należy, iż Skarżący wyraził dostatecznie jasno swoją wolę co do dalszej przynależności do tego związku wyznaniowego. Wolność w zakresie przynależności do związku wyznaniowego, zagwarantowana przepisami Konstytucji oraz ustawy z dnia 17 maja

1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jednolity Dz. U. z 2005. poz. 1965 z późn. zm.) nie może zostać ograniczona przepisami wewnętrznymi związku wyznaniowego. Jak bowiem wynika z przepisu art. 2 pkt 2a rzeczonego aktu prawnego, korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności należeć lub nie należeć do kościołów i innych związków wyznaniowych.

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy stanowi, iż w razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator danych jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy. Biorąc powyższe pod uwagę, Proboszcz Parafii winien niezwłocznie usunąć uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych Skarżącego, stosownie do nakazu sformułowanego w niniejszej decyzji.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak na wstępie.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), art. 129 § 2 w zw. z art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267), strona niezadowolona z niniejszej decyzji, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, może zwrócić się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).